

У збірнику опубліковані наукові статті з раціонального використання природних ресурсів, гідротехнічних споруд, будівництва, машинознавства, економіки, права. Призначений для наукових працівників, інженерів, аспірантів та студентів вищих навчальних закладів.

#### Редакційна колегія

**Мошинський В.С.**, д.с.-г.н., професор, ректор НУВГП, головний редактор; **Савіна Н.Б.**, д.е.н., професор, в.о. проректора з наукової роботи та міжнародних зв'язків НУВГП, заступник головного редактора; **Мамай Л.М.**, здобувач кафедри екології, провідний фахівець відділу аспірантури і докторантури, відповідальний секретар; **Россінський В.М.**, к.т.н., старший викладач кафедри водопостачання, водовідведення та бурової справи, відповідальний секретар; **Левицька С.О.**, д.е.н., професор, директор навчально-наукового інституту економіки, менеджменту та права; **Герасімов Є.Г.**, начальник науково-дослідної частини, к.т.н., доцент; **Клименко М.О.**, директор навчально-наукового інституту агроекології та землеустрою, д.с.-г.н., професор; **Хлапук М.М.**, директор навчально-наукового інституту водного господарства та природооблаштування, д.т.н., професор; **Гавриш В.С.**, в.о. директора навчально-наукового механіко-енергетичного інституту, к.т.н., доцент; **Макаренко Р.М.**, в.о. директора навчально-наукового інституту будівництва та архітектури, к.т.н., доцент; **Тадесв П.О.**, в.о. директора навчально-наукового інституту автоматики, кібернетики та обчислювальної техніки, д.пед.н., професор; **Марчук М.М.**, в.о. директора навчально-наукового автодорожнього інституту, к.т.н., професор; **Дорошенко О.О.**, голова Ради молодих вчених, к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту; **Грицина О.О.**, заступник голови Ради молодих вчених, к.т.н., доцент кафедри теплогазопостачання, вентиляції та санітарної техніки; **Пінчук О.Л.**, к.т.н., старший викладач кафедри водогосподарського будівництва та експлуатації гідромеліоративних систем; **Лук'янчук О.П.**, к.т.н., доцент, доцент кафедри підйомно-транспортних, будівельних, дорожніх, меліоративних машин і обладнання сільськогосподарського виробництва; **Глінчук В.М.**, к.т.н., старший викладач кафедри автомобілів та автомобільного господарства; **Карпан Т.С.**, аспірант кафедри транспортних технологій і технічного сервісу; **Гарбарук Ю.В.**, аспірант кафедри основ архітектурного проектування, конструювання та графіки; **Шапран С.Ю.**, аспірант кафедри архітектури та середовищного дизайну; **Филипчук Л.В.**, старший викладач кафедри автоматизації, електротехнічних та комп'ютерно-інтегрованих технологій; **Янчук О.Є.**, к.т.н., доцент кафедри геодезії та геоінформатики; **Самолук Н.М.**, к.е.н., доцент кафедри трудових ресурсів і підприємництва; **Вашай Ю.В.**, к.е.н., старший викладач кафедри економічної теорії; **Ботвінко-Ботюк О.М.**, викладач кафедри іноземних мов та українознавства, аспірант Волинського національного університету ім. Лесі Українки кафедри практики англійської мови.

**Збірник «Студентський вісник Національного університету водного господарства та природокористування» зареєстрований у Державній реєстраційній службі України - реєстраційний номер КВ 20359 - 10159 Р від 11.10.2013 р.**

**Матеріали Студентського вісника НУВГП розглянуті і рекомендовані до видання на Вченій раді університету 27 червня 2014 р., протокол № 6.  
Адреса редколегії: 33028, м. Рівне, вул. Соборна, 11, НУВГП**

**© Національний університет водного господарства та природокористування, 2014**

УДК 821. 161.2

**СЛОВА-СИМВОЛИ У ТВОРЧОСТІ ЮРІЯ КЛЕНА (НА МАТЕРІАЛІ ЗБІРКИ  
«КАРАВЕЛИ»)****М. В. Ковальчук**

студентка II курсу навчально-наукового інституту будівництва та архітектури  
Науковий керівник – асистент І. О. Сидорчук

*Національний університет водного господарства та природокористування,  
м. Рівне, Україна*

**В статті проаналізовано слова-символи і з'ясовано їх особливості у віршах Юрія Клена. Описано образи-символи і їх використання у віршах.**

**Ключові слова:** слова-символи, образ, символ.

**В статье анализируются слова-символы и выяснено их особенности в стихах Юрия Клёна. Определяются образы-символы и их использование в стихах.**

**Ключевые слова:** слова-символы, образ, символ.

**The article analyzes word-symbols and their features found in poems Yuri Klen. It is described the images and use them in poems.**

**Keywords:** word-symbols, image, symbol.

Слова-символи – багатогранна категорія, властива різносферовим наукам, зокрема, історії, лінгвістиці, культурології, літературознавству, етнографії, антропології, народознавству.

Становлення концепції словесного символу безпосередньо пов'язане з іменами М. Максимовича, М. Костомарова, О. Потебні [1, 38с.]. Головною ознакою цілісної концепції мовного символу М. Максимовича стала реалістична основа символу. М. Костомаров наголошував на взаємозумовленості символів і міфів, тоді як О. Потебня виділив словесну символіку народних пісень.

Звертання Юрія Клена до міфологічних, літературних та історичних образів і слів-символів пояснюється неокласичною спрямованістю його поглядів, а отже, й творів. Для поета характерні глибока ерудиція, літературний смак, вимогливість до слова. Метафоризація образів світової історії та культури вирізняється як традиційним трактуванням, так і авторським осмисленням.

Перший цикл Юрія Клена «Услід конкістадорам» осяяний енергією конкістадорів, героїчних діянь. Образ конкістадора, актуалізований у літературі початку ХХ століття (Ж. Ередіа, М. Гумільов, М. Рильський, І. Франко), крім традиційного означення романтичних і екзотичних пошуків, у поезії Ю. Клена символізує передусім радість процесу відкриття, називання, освоєння.

Тому *конкістадор* виступає як слово-символ, яким автор вказує на відкриття чогось нового, незнаного досі. Конкістадор живе і в кожному з нас, адже щодня ми відкриваємо для себе все нові і нові обрії цього життя.

Конкістадор постає нам не як завойовник, а людина яка прагне волі, відкриваючи нові землі. При цьому образ *"безмірності морів"* набуває символічного значення, стає уособленням волі .

*Не раз на роздоріжжі днів  
Ще зрадить нас надія марна.*

*Та над безмірністю морів*

*Завжди горить Зоря Полярна [2, 37с.]*

Оскільки **море** виступає символом волі, то цілком логічним є присутність ще одного символу – **зорі**. Саме вона вказує шлях до здобуття волі, свободи. Назви астральних світил завжди мали певне символічне значення. **Зірка** - небесне тіло, якому теж надавалися магичні властивості. **Полярна Зірка** – символ середини, навколо якої обертається Всесвіт. Вже в самому вірші автор зазначає, що ці небесні світила для кожного з нас є певними символами.

**Молочний Шлях (Чумацький Шлях)** - символ Галактики; нескінченності зоряного світу; довгої і небезпечної дороги; символ астральної прабатьківщини. Для українців в сучасній поетичній мові Чумацький Шлях символізує велич і трагізм української історії, національної культури.

Всі ці світила символізують для нас нелегкі життєві дороги, своєрідний орієнтир у пільмі, хаосі. Це дороговкази, які допоможуть вийти на шлях істини, на шлях не лише пізнання чогось нового, але і пізнання самих себе у цьому світі.

У систему символів органічно вливаються слова на позначення особливостей природного середовища. Так слово **садок** стає символом чогось особистого, душевного, внутрішнього світу героя.

*Щасливий я в моїм садку, і скільки*

*Ясних годин зо мною гають там*

*Чіткий Ередія і мудрий Рільке! [2, 75с.]*

Однією з найпотужніших естетично є в Юрія Клена домінанта **сон**, яка функціонує як концептуальний образ, що несе в собі певну філософську ідею світоглядного характеру: **сон** – лише уява, мана, не справжнє життя; **сон** – це проміжок між життям і смертю, а також – ключовий образ, який формує численні види контрастів, створює такі протиставлення, як сон-життя, сон-смерть, сон-любов.

*Коли, солодким соком грон*

*Упоєний у тиші мирній,*

*Поринеш ти в осінній сон,*

*Як поле, ліс і сад вечірній. [2, 57с.]*

Також присутній у віршах архетипне слово-символ **вогонь**. Цей образ-символ несе в собі обоє начал - це і вогонь добра, любові, життя, щастя, а також і вогонь горя, загибелі, руйнації. У Клена образ вогню виступає як символ оновлення, свободи.

*І кожна в ньому вже росте, тріпоче,*

*Сповняє тишу плюскотом своїм.*

*І тим вогнем пашать йому вже очі,*

*Який в моїй душі дає лиш дим. [2, 64с.]*

Поетичній творчості Юрія Клена як неокласика властиві такі риси: 1) антична філософія життєствердження; 2) інтелектуалізм давніх літератур у поєднанні із сучасними темами; 3) класична досконалість.

Символи у Юрія Клена – це естетичний та інтелектуальний центр художньої системи твору. В нього присутні як архетипні слова-символи, так і слова-символи які відображають власне українську культуру.

У розкодуванні образів-символів античності Юрій Клен був схильний до їх осучаснення, національно історичної конкретизації. Алюзії і ремінісценції у творах із сучасною проблематикою формували поле підтекстів, поглиблювали ідейне звучання.

#### **Список використаних джерел:**

1. Карпенко 2001 – Карпенко М. А. Становление концепции словесного символа в восточнославянском языкознании (М. А. Максимович, Н. И. Костомаров, А. А. Потенбя) / М. А. Карпенко // Русистика : сб. науч. тр. – Вып. 1. – К. : Издат.-полиграф. Центр „Київський університет”, 2001. – С. 46 – 52; 2. Юрій Клен Каравели. – Прага, 1943. – 143 с.